

СТАНОВИЩЕ

от д-р Тодор Борисов Кобуров – доцент в Института за държавата и правото при БАН

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

в област на висше образование 3. Стопански, социални и правни науки

професионално направление 3.6. Право

докторска програма „Международно право и международни отношения“

Автор: Еньо Енев Савов

Тема: СЪВЕТ ЗА СИГУРНОСТ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ОБЕДИНЕНИТЕ НАЦИИ
– ВАРИАНТИ ЗА РЕФОРМА

Научен ръководител: доц. д-р Николай Марин

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният от Еньо Енев Савов комплект материали на дисертационен труд е в съответствие с изискванията и включва всички необходими документи, съгласно процедурата за избор за научната степен „доктор“.

Еньо Енев Савов е роден във Виена, Австрия през 1988 г. Завършил е право в Нов български университет през 2013 г. От 2014 г. е докторант по Международно право и международни отношения в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Н. Рилски“. Има специализации в Техническият университет и Дипломатическия институт при министъра на външните работи на Р България. В момента е главен експертен съветник в Комисията по европейските въпроси и контрол на европейските фондове в Народното събрание.

2. Актуалност на тематиката

Избраната от докторанта тема е актуална и значима в научен и научно-приложен план, тъй като анализира ролята и мястото на Съвета за сигурност (СС) на ООН в международните отношения, но и необходимостта от реформи с оглед на променящата се среда за сигурност в края на XX и началото на XXI век. В изследването са разгледани и анализирани основните варианти за реформа на СС на ООН, включително с авторски оценки и мнения по тази така важна и актуална проблематика. Анализът, както и някои от препоръките на автора, са от съществено значение при формирането на българска позиция и това може да се оцени като научен принос на дисертанта.

3. Познаване на проблема

Дисертационният труд е в обем от 213 страници (включително съдържанието и списъка на използваната литература). Той е структуриран в увод, три глави, заключение и списък на използваната литература. Структурата е подредена логично и отразява предмета на изследването.

В увода Е. Савов обосновава значението на проблематиката на ООН като световна международна организация. Дисертантът ясно е формулирал и своята основна теза: „Организацията на обединените нации е резултат на исторически компромис между държавите в края на Втората световна война и нейното положително влияние и роля в съвременните международни отношения не подлежат на съмнение! Необходимо е непрекъснато подобряване и усъвършенстване на нейната структура и дейност, за да отговаря най-ефективно на изискванията на международната среда, в която съществува и действа“. Той развива и тезата, че всеки опит да се ликвидира организацията или да се ограничи нейната дейност ще се отрази негативно, да не кажем пагубно, върху сигурността и нормалното развитие на съвременните международни отношения

Това обаче, не означава, че ООН и неговия най-важен върховен орган – СС на ООН не подлежи на реформиране. От тази гледна точка, най-интересна и значима изследователска част е Глава Трета, която е посветена на ролята и мястото на Съвета за сигурност в съвременните международни отношения и необходимостта от реформи.

Дисертантът представя двете основни предложения за реформи на Съвета за сигурност: Проектът на т.нар. „Кафе-клуб“ и на групата Г-4 (Бразилия, Германия, Индия, Япония). Е. Савов сочи общите черти- и двата проекта предвиждат увеличаване на членовете на Съвета за сигурност до 25, както и предложението за две места за държавите от Източноевропейската група.

Представени и анализирани са и т. нар. „План А“ и „План Б“ на бившия генерален секретар на ООН Кофи Анан, а именно - предложенията за евентуални нови постоянни членове на Съвета за сигурност на ООН, както и възможните кандидати за нови страни-членки.

Съществен принос на автора са критичните разсъждения върху възможните проблеми във функционирането на Съвета за сигурност при условие на увеличаване на неговите членове (постоянни и непостоянни).

Разбира се, не само според автора, но и според всички нас – сегашните 5 държави – постоянни членове на СС на ООН не са заинтересовани от подобни варианти за реформи и трудно ще се „самолишат“ от „правото на вето“. Актуалните процеси в международните отношения и особено в сферата на сигурността показват, че реформите в световната организация са обективна необходимост – не само защото трябва да отразяват промените в международната среда от началото на XXI век, но и защото ако не ги реализират – ООН би могла загуби позицията си на най-авторитетната световна международна организация.

4. Методика на изследването

Дисертантът не се е ограничил до чисто правен анализ по темата. Той е използвал един по-широк - интердисциплинарен подход за изследване, при който комбинира изследователски методи от сферата на различни дисциплини – право, политология, история и международни отношения. Този подход в никакъв случай не разводнява текста, а напротив – дава възможност за един по-всеобхватен и по-точен анализ на проблематиката, свързана с конкретно избраната тема.

5. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Еньо Енев Савов е предложил следните научни публикации по темата на дисертационния труд:

- Място и роля на Съвета за сигурност на ООН в съвременните международни отношения, Сборник с научни трудове на Института за държавата и правото том XVI, стр. 269;
- Съвет за сигурност на ООН. Необходимост от реформа, Сборник с научни трудове на Института за държавата и правото том XIII, стр. 235;
- Научна статия в изданието: "ООН: Исторически традиции и съвременно право", Институт за държавата и правото и ЮЗУ "Неофит Рилски".

В дисертационния труд, както и в публикациите на докторанта, се правят някои важни изводи и прогнози, които могат да бъдат използвани като насоки при осъществяването на българската външна политика по отношение на ООН и осъществяването на евентуални реформи в системата на ООН.

6. Автореферат

Авторефератът е изготвен съгласно изискванията и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

7. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Смятам че, авторът е необходимо да има предвид някои критични бележки, ако реши да публикува дисертационния труд:

- Първите 2 глави биха могли да се обединят в една, при което да се изчисти информацията от общ и справочен характер, като една значителна част от нея би могла да бъде изведена под линия. Справочно-информационната част не е необходимо да заема място в основния историко-теоретичен преглед;
- Принос на докторанта са неговите обобщения, които са разгледани в трета глава на дисертационния труд. Периодите, през които България е непостоянен член на СС на ООН: 1966-1967 г.; 1986-1987 г. и 2002-2003 г. са изключително важни от гледна точка на българските интереси и българската външна политика и на тези периоди авторът би могъл (поне на мен така ми се иска) да посвети повече внимание и по-задълбочен аналитичен преглед – както на персоналния личен практически при-

- нос на тогавашните български дипломатически представители в ООН, така и на теоретичните им обобщения за българския принос в многостранната дипломация. В известен смисъл, авторът разглежда тази проблематика от стр. 173 нататък в дисертацията, но според мен – този текст е можело да бъде много по-обширен;
- Анализът по съществуването на темата започва от 139 стр., като дисертантът е представил държавите – потенциални кандидати – съответно за постоянни и непостоянни членове на СС на ООН. Включването и въобще споменаването на Турция след ФР Германия и Италия от региона на Европа за мен е проблематично, за да не кажа напълно неподходящо за целите на темата. В тази глава, дисертантът би могъл да представи и някои основни теоретични направления, както по-подробна литература на автори от страни като ФР Германия, Италия, Япония, а защо не и от Бразилия например. Сигурен съм, без да претендирам, че съм тесен специалист по тази проблематика, че подобна литература съществува;
 - Авторската позиция е изложена на стр. 157, където той подчертава необходимостта от реформа на ООН, както и това че, подобна реформа е доста закъсняла. Там обаче, дисертантът (напълно излишно според мен) повторно решава да изброи правомощията на СС на ООН, които са добре познати и вече представени в предишните глави на дисертацията;
 - В мен възникна и един въпрос, докато се запознавах с текста на дисертацията – авторова ли е идеята за реформа на СС на ООН, при която държавите-членки да станат 25? В известен смисъл, авторът прави един добър анализ по този въпрос от 163 страница нататък, като откроява линията и въпросите на една бъдеща реформа. За мен обаче, този въпрос остава отворен и недостатъчно изяснен като концепция.
 - Третата глава е аналитико-прогностична. Тя е изключително важна за научната общност, защото разглежда проблематиката за реформа на СС на ООН в развитие – и което е по-важно - набелязва някои от вероятните перспективи и предизвикателства, пред които ще се изправят държавите-членки на ООН през следващите години. Тази глава, би могла да бъде разширена и в нея да бъде представена по-задълбочено българската позиция по този проблем;
 - Докторантът би могъл съществено да разшири и анализира литературата по тази проблематика, като разгледа и представи много по-подробно научното творчество на български автори със сериозен дипломатически опит като например член-кореспондент проф. д-р Александър Янков, член-кореспондент проф. д-р Васил Мръчков, както и творчеството на изтъкнати дипломати като посланик Иван Гарвалов и др.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни и приложни резултати, които представяват известен принос в науката* и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантът Еньо Енев Савов притежава необходимите теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Международно право и международни отношения“ като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’* на Еньо Енев Савов в област на висше образование: 3. Стопански, социални и правни науки, професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Международно право и международни отношения“.

28.06.2018 г.

Изготвил становището:

Доц. д-р Тодор Кобуров